

Szathmáry László (1880–1944)

vegyésszmérnök, kémiatörténész, a kémia története első hazai egyetemi doktora, a Budapesti Kereskedelmi Akadémia tanára, a Magyar Kémikusok Egyesülete könyvtárosa, a Kis Akadémia vezetője rövid életrajza és kémiatörténeti írásainak bibliográfiája

Összeállította: Gazda István

Szakszerkesztő: Bodorné Sipos Ágnes

A Tudománytár sorozat 23. kötetében (Szathmáry László: Magyar alkémisták. 2. bőv. kiad.) 1986-ban megjelent bibliográfia bővített és online hivatkozásokkal kiegészített változata

TARTALOM

SZATHMÁRY LÁSZLÓ RÖVID ÉLETRAJZA
(Gazda István)

SZATHMÁRY LÁSZLÓ KÉMIATÖRTÉNETI ÍRÁSAINAK
BIBLIOGRÁFIÁJA

SZATHMÁRY LÁSZLÓ RÖVID ÉLETRAJZA

A XX. század első felének legjelesebb kémiatörténésze Szathmáry László volt, aki összegyűjtötte a szakma kéziratos és nyomtatott forrásait is, feldolgozta annak latin és német szakirodalmát, kutatta a periodikákat, és a nemzetközi lexikonok magyar vonatkozású adatsorait. Elsősorban alkímia-történeti dolgozatairól ismert, ez annak tudható be, hogy nagy kémiatörténeti forráskutatásainak jó része kéziratban maradt. Emellett számos ipartörténeti publikációt tett közzé olyan folyóiratokban, amelyekhez ma már nagyon nehéz hozzájutni.

Kutatásai példaértékűek, s érdemes lenne mindezt folytatni, hogy előttünk álljon a kémia magyarországi történetének minden főbb mozzanata.

Szathmáry László 1880. június 10-én született Budapesten, édesapja postai számtiszt volt. Középiskoláit Pécsen végezte, érettségi után a Műegyetem vegyészmérnöki karára iratkozott be, ahol 1905-ben szerzett diplomát. Kutatói pályáján professzora, Ilosvay Lajos indította el, s kezdetben az ő tanszékén dolgozott tanársegédként, majd adjunktusként, s módja volt arra is, hogy a szerves festékek kémiáját tanulmányozza külföldi műegyetemen: Bécsben, Berlinben, Münchenben.¹

Idehaza 1909-ben védte meg a Műegyetemen az e témakörben írt egyetemi doktori disszertációját, s emellett az organikus festékekről megjelent munkákat referálta a professzora által szerkesztett Magyar Chemiai Folyóiratban, a következő évben pedig Badenben afféle posztgraduális munkát folytatott a BASF gyárban. Az ezt követő években több publikációja is megjelent Magyarországon a szerves festékekről, köztük a Magyar Chemiai Folyóiratban doktori disszertációja is, négy részben.

1915-ben megvált a Műegyetemtől és a Budapesti Kereskedelmi Akadémia tanára lett, ahol mintegy három évtizeden át kémiát, technológiát és áruismeretet tanított, megírta azok tankönyveit is (Áruismeret, Kémia és ásványtan, Szervetlen chemia és technológia, Szerves chemia), az 1915/16-os tanévtől kezdődően pedig részben ő szerkesztette az iskola évi jelentéseit.

Az 1920-as években kezdett el foglalkozni kémiatörténettel, talán Eckhardt Sándornak, az 1922-ben a rózsakeresztesekről megjelent nagy tanulmánya hatására. Ekkor kezdett

---

¹ Lásd részletesebben: Szőkefalvi-Nagy Zoltán: Az első magyar kémiatörténész Szathmáry László (1880–1944). Várpalota, 1980. Magyar Vegyészeti Múzeum. 27 p. (A Magyar Vegyészeti Múzeum kiadványai 19.)

szakkönyveket gyűjteni e témakörben, amelyek közül több mint 500 fennmaradt az utókor számára.

Herodotos műveinek kémiai és technológiai vonatkozásairól 1927-ben jelent meg publikációja, s ugyanabban az évben közölt tanulmányt a Biblia és az alkémia kapcsolatáról. A következő évben két alkémiai témájú írása is megjelent a Természettudományi Közlönyben, a K. M. Természettudományi Társulat folyóiratában, s a Társulat 1928-ban nagy kémiatörténeti munkáját is megjelentette négy és félszáz oldalon, 'Magyar alkémisták' címmel.²

A kötet nagy sikert aratott, s az ezt követő években Szathmáry több publikációjával is kiegészítette anyagát, amelyek összegyűjtött formában – alkémiai kötetének bővített változataként – Móra László és Gazda István jóvoltából 1986-ban könyv formájában látott napvilágot. A kötetben Szathmáry öt olyan tanulmánya került közlésre, amely korábbi munkájában nem jelent meg. Ehhez a témakörhöz még egy írása kapcsolódott: 1940-ben a Mátyás király emlékkönyv számára tanulmányt írt 'Asztrológia, alkémia és misztika Mátyás király udvarában' címmel.³

Az 1930-as években az egykori magyarországi kémiai ipar különböző fejezeteit kezdte el kutatni.⁴ A régi magyar kémiai iparokról fontos tanulmányokat közölt a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítőjében és a Természettudományi Közlönyben, köztük a salétromtermelés múltjáról, a sziksófőzésről, a timsófőzésről, a hamuzsírőzésről, a kénsavgyártásról, az indigógyártásról és a mezőgazdasági iparokról.

Foglalkozott Kitaibel Pál és Irinyi János életművével, az utóbbihoz kapcsolódóan 1935-ben önálló kötete is megjelent 'A gyufa története a XIX-ik század végéig' címmel.⁵ Utóbbi műve a Kis Akadémia gondozásában látott napvilágot. Ennek a tudományos társaságnak 1900-ban lett tagja, később elnökségi tagja, 1932 és 1939 között pedig vezetője. Könyvsorozatuk 4–36. számú füzetét ő rendezte sajtó alá, 1941-re pedig megírta az 1899-ben alapított társaság 1932–1939 közötti időszakának történetét. 1913-tól kezdve volt tagja a Comenius Szabadkőműves Páholynek.

2 Szathmáry László: Magyar alkémisták. Bp., 1928. K. M. Természettudományi Társulat. X, 452 p. – Fónagy Iván bevezető tanulmányaival és a szerző más írásaival bővített kiadás: Bp., 1986. Könyvtér. 545 p. (Tudománytár) (Sajtó alá rend.: Móra László, Gazda István)

3 Szathmáry László: Asztrológia, alkémia és misztika Mátyás király udvarában. In: Mátyás király Emlékkönyv születésének ötszázéves fordulójára. 2. köt. Bp., 1940. Franklin. pp. 415–451. és klny.

4 Ezekből a tanulmányaiból, valamint a kéziratban maradt írásaiból készítettünk önálló kötetet 2003-ban: Szathmáry László: Régi magyar vegytudorok. Sajtó alá rend.: Gazda István, bev.: A. Szála Erzsébet, szerk.: Csizi Katalin. Piliscsaba – Sopron – Várpalota, 2003. MATI – NYME – Magyar Vegyészet Múzeum. 343 p.

5 Szathmáry László: A gyufa története a XIX-ik század végéig. Bp., 1935. Kis Akadémia. 127 p.

Ugyancsak ezekre az évekre tehető a kémiai technológia múltját is elemző kutatásai a honi szeszipar történetéről. E témakörben az 1930-as évtől kezdődően számos tanulmánya jelent meg az Általános Szeszipari Közlönyben és a Magyar Szesztermelőben, amelyek kötetben most első alkalommal olvashatók.

A magyar alkémistákról írt könyvét követően – az MTA felkérésére – az újkori magyar kémia történetének feltárásához fogott. Szőkefalvi-Nagy Zoltán rábukkant arra a levélre, amelyet Szathmáry írt Ilosvaynak 1933-ban: „Közel két évtizede gyűjtöm a magyar kémikus múlt adatait. Sikerült is olyan nagy tömegét összegyűjteni, hogy most már meg merem írni a magyar kémia történetét... A munka két részből fog állni, az elsőben a magyar kémikusokkal foglalkozom és azok működésével, a másodikban az anyagok magyar történetét ismertetem. Ezekből mindenki látni fogja, hogy becsületesen járhatunk a kultúrnemzetek között.”

Az MTA főtitkárának 1938-ban már jelezte, hogy a kéziratnak a Than Károly időszakáig tartó része, 40 szerzői ívnyi anyag elkészült, ezt azonban az Akadémiának már nem sikerült sajtó alá rendeznie, így a munka kéziratban maradt. Annak főbb fejezeteit csak 2003-ban volt módunk sajtó alá rendezni „Régi magyar vegytudorok” címmel, de a régi magyar vegyészetre vonatkozó anyaggyűjtése továbbra is kiadatlan. Nem sajtókész kéziratról van szó, ez inkább egy hatalmas bibliográfiai és biográfiai gyűjtés, amelynek megjelentetése még alapos kutatómunkát, adatkiegészítést igényel. Maga a kézirat nagyon értékes, amely számos, az eddigi hazai kémiatörténetekben nem közölt adatot tartalmaz, tehát egy igazi kincsbányáról van szó. Kézirata is igazolja, hogy Szathmáry az egyik legképzettebb hazai kémiatörténészünk volt.

A Magyar Kémikusok Egyesülete tagjai számára külön könyvtárat létesített, melynek megbízott könyvtárosa éveken át Szathmáry László volt, aki a könyvek, folyóiratok mellett – Magyarországon az elsők között – a gyárak prospektusait, gyártmánykatalógusait is gyűjtötte.

A neves magyar kémiatörténész a II. világháború időszakában – Budapest állandó bombázása miatt – Miskolcra költözött, s ott hunyt el 64 esztendőskorában, 1944. december 5-én.

Magánkönyvtára az 1950-es évek elején a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárba került, annak kémiatörténeti és általános tudománytörténeti művei között számos unikális darab található, s ezekből Magyarország más gyűjteményeiben nincs is példány.⁶

Irathagyatéka – özvegyének ajándékként – Várpalotára kerül a Magyar Vegyészeti Múzeumba, 1965-ben. Életművéről Szőkefalvi-Nagy Zoltán emlékezett meg elsőként a

---

6 Magánkönyvtárának első rekonstruált jegyzékét Gazda István állította össze, s az a 2003-as Szathmáry-kötetben jelent meg.

Múzeum sorozatában 1980-ban megjelent kis füzetével. 1987-ben iratainak további részei is a Múzeum tulajdonába kerültek, az Ilosvay professzorhoz írt leveleit pedig az Akadémiai Könyvtár Kézirattára őrzi.⁷

Gazda István

---

7 Életrajzáról lásd meg: Szőkefalvi-Nagy Zoltán: Az első magyar kémia-történész Szathmáry László (1880–1944). Várpalota, 1980. Magyar Vegyészeti Múzeum. [Soksz.] 27 p. (A Magyar Vegyészeti Múzeum kiadványai 19.); Móra László: A magyar alkímia irodalma és az első hazai kémia-történész. In: Magyar alkémisták. Sajtó alá rend.: Gazda István. Bp., 1986. Könyvértékesítő Vállalat. pp. 485–500. (Tudománytár); Fábíán Éva: Szathmáry László technikatörténeti munkássága és hagyatéka a Magyar Vegyészeti Múzeum gyűjteményében. In: Tanulmányok a természettudományok, technika és orvoslás történetéből, 1995.; Fábíán Éva – Próder István: Kémikusok külföldi tanulmányútja, levelezésük. (Szathmáry László, Freund Mihály). In: Tanulmányok a természettudományok, technika és orvoslás történetéből, 2004.; Móra László: Az első hazai kémia-történész, Szathmáry László. = Magyar Kémikusok Lapja 64 (2009) No. 5. pp. 162–163.

SZATHMÁRY LÁSZLÓ KÉMIA-TÖRTÉNETI ÍRÁSAINAK BIBLIOGRÁFIÁJA

1907

A mesterséges világítókövek. = Természettudományi Közlöny 39 (1907) pp. 370–376.

Legrégibb írott emlékek a puskaporról. = Természettudományi Közlöny 39 (1907) pp. 708–710.

1908

A tengervíz aranya. = Természettudományi Közlöny 40 (1908) pp. 109–116.

Archimedes fajsúly-meghatározásáról. = Természettudományi Közlöny 40 (1908) pp. 128–130.

1910

A kémiai iparok történetéből

A régiek bíbora. = Természettudományi Közlöny 42 (1910) pp. 801–806.

1916

Biográfia

Emlékbeszéd dr. Muraközy Károly felett. = A Budapesti Kereskedelmi Akadémia 59. évi jelentése az 1915–15-ik iskolai évről. Bp., 1916. Akadémia. pp. 5–8.

1927

Fejezetek az alkémia történetéből

A biblia és az alchemia. = Természettudományi Közlöny 59 (1927) No. 1. Pótfüz. pp. 24–35.

Online: <http://tttweb.hu/gyujtemenyek/cikkek/regi/Ezoterika/Alkimia/Biblia%20es%20az%20alchimia.htm>

A kémiai iparok történetéből

Kémiai és technológiai vonatkozások Herodotos művében. = Kereskedelmi Szakoktatás 34 (1926/27) pp. 326–339. és klny.

1928

Fejezetek az alkémia történetéből

Könyv, könyvrészlet

Magyar alkémisták. Bp., 1928. K. M. Természettudományi Társulat. XI, 452 p., 1 t. (Természettudományi Könyvkiadó Vállalat 96.)

Új bőv. kiad.: Bp., 1986. Összeáll.: Gazda István. Fónagy Iván előtanulmányával, Móra László utószavával.

Online részlet a műből (alkémiai szakkifejezések magyarázata):

<http://www.chemonet.hu/hun/olvaso/histchem/alkem/a.html>

Cikkek

Alkémisták a magyar királyi udvarban. = Természettudományi Közlöny 60 (1928) pp. 81–95. és klny.

I. Lipót király kincskereső golyója. = Természettudományi Közlöny 60 (1928) pp. 734–735.

Kiegészítés: Természettudományi Közlöny 61 (1929) p. 31.

1929

A kémiai iparok történetéből

Adatok a magyar üveggyártás történetéhez. = Természettudományi Közlöny 61 (1929) pp. 484–486. és klny.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

1930

Fejezetek az alkémia történetéből

Báthory Zsigmond esete az alkémistával. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 6 (1930) pp. 208–214. és klny.

Kötetben: Magyar alkémisták (1986) pp. 457–463. + jegyzetek

Egy kuruzsló aranycsinálása a budai várban. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 6 (1930) pp. 313–318.

Kötetben: Magyar alkémisták (1986) pp. 474–480. + jegyzetek

Aranycsináló recept magyar fordítása 1570-ből. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 6 (1930) pp. 428–433, 496–497. és klny.

Bánfy-Hunyady János alkémista receptje a borostyánkő-olaj előállításáról. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 6 (1930) pp. 434–438. és klny.

Kötetben: Magyar alkémisták (1986) pp. 464–468. + jegyzetek

A kémiai iparok történetéből

Ceruzagyár Magyarországon 1798-ban. = Természettudományi Közlöny, 62. 1930. p. 127.

Adatok a magyar szesz- és likörgyártás történetéhez. = Magyar Szesztermelő, 33. 1930. No. 2. pp. 16–17.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

A magyar Prof. Segner 1750-ben, rozsolisz készítésre és szeszfőzésre tanítja két honfitársát. = Magyar Szesztermelő, 33. 1930. No. 8. pp. 65–67.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

A régi magyar világ gabonapálinkájáról. = Általános Szeszipari Közlöny, 33. 1930. No. 17–18. pp. 2–3., No. 19. pp. 2–3.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

A magyar ecetipar múltjából. = Általános Szeszipari Közlöny 33 (1930) No. 21–22. pp. 3–4., No. 23–24. p. 3., 1931. No. 7–8. pp. 4–5.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

Kitaiból felfedezi a klórmeszet. = Természettudományi Közlöny 62 (1930) pp. 147–149. és klny.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

1931

Fejezetek az alkémia történetéből

Mátyás király aranycsináló receptje. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 7 (1931) pp. 108–114.

Kötetben: Magyar alkémisták (1986) pp. 451–457. + jegyzetek

Az alkémiai érmék. = Numizmatikai közlöny 30 (1931) pp. 71–89.

A kémiai iparok történetéből

A magyar sörfőzés múltjából. = Természettudományi Közlöny 63 (1931) pp. 381–389. és klny.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

Pozsonyban új salétrom előállítás módjával kísérleteznek. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 7 (1931) pp. 225–229. és klny.

Mi volt a régi magyarok likőrje, a fahéjvíz? = Általános Szeszipari Közlöny 34 (1931) No. 3–4. pp. 4–5.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

Régi magyar szeszes italok és szeszipari műszavak. I–VII. = Általános Szeszipari Közlöny 34 (1931) No. 21–22. pp. 2–3., No. 23–24. p. 3.; 35 (1932) No. 1–2. pp. 2–3., No. 3–4. pp. 2–3., No. 5–6. p. 2., No. 7–8. p. 2., No. 9–10. pp. 2–3.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

Adatok az ürmös történetéhez Magyarországon. = Magyar Szesztermelő 34 (1931) No. 7. pp. 71–73.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

Az alkohol erősségének megállapítása az elmúlt századokban. = Magyar Szesztermelő 34 (1931) No. 10. pp. 95–96.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

Biográfia

Kitaibel Pál, a magyar chemicus. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 7 (1931) pp. 343–375.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

1932

Fejezetek az alkémia történetéből

Dr. Wallaszky János főorvos aranycsinálással foglalkozik. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 8 (1932) pp. 101–108.

Kötetben: Magyar alkémisták (1986) pp. 468–474. + jegyzetek

Mária királyné és Paracelsus. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 8 (1932) pp. 274–282.

A kémiai iparok történetéből

Salétromtermelés Magyarországon az elmúlt századokban. = Természettudományi Közlöny 64 (1932) pp. 415–425. és klny.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

A kunok itala. (A bóza). = Magyar Szesztermelő, 35. 1932. No. 5. pp. 39–40.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

Adatok a magyar szeszdesztilláló-készülékek és a szeszdesztillálás történetéhez. I–II. = Általános Szeszipari Közlöny 35 (1932) No. 23–24. pp. 6–7.; 36 (1933) No. 1–2. pp. 4–5.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

A kémiai elemek történetéből

Vita, amely a tellur felfedezésére vezetett. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 8 (1932) pp. 19–29.

Fejezetek az alkémia történetéből

Az aurum potabile, az örök élet itala. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 9 (1933) pp. 108–116.

A magyar iatrochemikusok. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 9 (1933) pp. 297–320. és klny.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

A kémiai iparok történetéből

A sziksófőzés története hazánkban. = Természettudományi Közlöny 65 (1933) pp. 553–559. és klny.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

A szilvórium múltjáról. = Általános Szeszipari Közlöny 36 (1933) No. 5–6. pp. 4–5.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

Adatok a rum történetéhez hazánkban. = Általános Szeszipari Közlöny 36 (1933) No. 9–10. p. 3.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

Újabb adatok a törkölypálinka történetéhez hazánkban. I–II. = Általános Szeszipari Közlöny 36 (1933) No. 21–22. p. 2., No. 23–24. pp. 4–5.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

A kémia oktatásnak történetéből

A chemiai egyenletek jelölése a magyar főiskolákban a XVIII. század végén és a XIX. század elején. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 9 (1933) pp. 3–20. és klny.

Szerkesztés

Sajtó alá rendezte a Kis Akadémia könyvtára c. sorozat 4–8. kötetét

1934

Fejezetek az alkémia történetéből

Az alkémiai jelképek megfejtéséről. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 10 (1934) pp. 322–340.

A kémiai iparok történetéből

A muzsályi timsófőző és kémikusainak küzdelme. = Természettudományi Közlöny 66 (1934) pp. 616–623. és klny.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

Az alkohol neveiről. = Általános Szeszipari Közlöny 37 (1934) No. 7–8. pp. 2–3.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

A magyar Mádai mint német gyógyszergyáros a XVIII. században. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 10 (1934) pp. 234–244.

Szerkesztés

Sajtó alá rendezte a Kis Akadémia könyvtára c. sorozat 9–12. kötetét

1935

Fejezetek az alkémia történetéből

Bárótzsi Sándor testőrezredes-író mágikus tükre. = Búvár 1 (1935) No. 8. pp. 549–551.

A kémiai iparok történetéből

Szathmáry László: A gyufa története a XIX-ik század végéig. Bp., 1935. Kis Akadémia. 127 p. (A Kis Akadémia könyvtára 17.)

Részlete kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

Irinyi János szabadalmi honorárium. = Búvár 1 (1935) No. 5. pp. 343–344.

Linberger Gyula pesti tanintézete a répacukor háziiparszerű előállítására. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 11 (1935) pp. 277–281.

A hamuzsírőzés Magyarországon. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 11 (1935) pp. 388–396. és klny.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

A kénsavgyártás fejlődése és Schrottenbach Lipót nagyszombati gyógyszerész tervei. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 11 (1935) pp. 654–663. és klny.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

Szerkesztés

Sajtó alá rendezte a Kis Akadémia könyvtára c. sorozat 13–18. kötetét

1936

Fejezetek az alkémia történetéből

Az aranycsináló Chaos báró. = Búvár 2 (1936) No. 2. 125–128.

A kémiai iparok történetéből

Emlékbeszéd az Irinyi János-emlékmű leleplezése alkalmából 1936. október 29-én. = Iparos Újság 18 (1836) nov. 6. p. 4.

Szerkesztés

Sajtó alá rendezte a Kis Akadémia könyvtára c. sorozat 19–23. kötetét

1937

Fejezetek az alkémia történetéből

I. Ferenc József három aranycsinálója. = Búvár 3 (1937) No. 5. pp. 373–376.

A kémiai iparok történetéből

Indigó honosítási kísérletek hazánkban, a XVIII-ik század végén. = Természettudományi Közlöny 69 (1937) pp. 71–77. és klny.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

Csüllengtermelési és csülleng-indigó gyártási kísérletek hazánkban. = A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítője 13 (1937) pp. 143–160.

Kötetben: A gyapjúfestőfű magyarországi útja. In: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

Segner szeszfőzésre oktatja honfitársait. = Búvár 3 (1937) No. 3. pp. 229–231.

Szerkesztés

Sajtó alá rendezte a Kis Akadémia könyvtára c. sorozat 24. kötetét

1938

Szerkesztés

Sajtó alá rendezte a Kis Akadémia könyvtára c. sorozat 25–30. kötetét

1939

A kémiai iparok történetéből

A magyar mezőgazdasági iparok régmúltjából. = Magyar Statisztikai Szemle 17 (1939) pp. 629–640. és klny.

Kötetben: Gazda István (összeáll.): Régi magyar vegytudorok (2003)

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

Szerkesztés

Sajtó alá rendezte a Kis Akadémia könyvtára c. sorozat 31–36. kötetét

Kézirat

A magyarországi kémia története. Bp., 1939. Kézirat a MMKM várpalotai Vegyészeti Múzeumában.

Néhány részlete megjelent 2003-ban a „Régi magyar vegytudorok” c. kötetében.

1940

Fejezetek az alkémia történetéből

Asztrológia, alkémia és misztika Mátyás király udvarában. In: Lukinich Imre (szerk.): Mátyás király emlékkönyv születésének ötszázéves fordulójára. 2. köt. Bp., 1940. Franklin. pp. 413–452. és klny.

Online: <http://members.iif.hu/visontay/ponticulus/rovatok/hidverok/matyas-01.html>

1941

Intézménytörténet

A Kis Akadémia negyvenkét esztendeje az ezredik előadásig: 1899–1941. Szerk.: Bartha István, Förster Rezső. Bp., 1941. Kis Akadémia. (A Kis Akadémia Könyvtára 42.)

Az 1932–1939 közötti időszak történetét ő írta.

A Szathmáry által írt részek: pp. 98–103., 589–618., 647–648.

1986

Fejezetek az alkémia történetéből

Magyar alkémisták. Fónagy Iván előtanulmányával, Móra László utószavával és a szerző kisebb alkémiatörténeti írásaival. Sajtó alá rend.: Gazda István. Bp., 1986. Könyvértékesítő Vállalat. 545 p. (Tudománytár)

Online részlet a műből (alkémiai szakkifejezések magyarázata):

<http://www.chemonet.hu/hun/olvaso/histchem/alkem/a.html>

Kémiai iparok története

Régi magyar vegytudodrok. [Válogatás Szathmáry László kéziratos hagyatékából és szakcikkeiből, magánkönyvtára jegyzékével.] Előszó: A. Szála Erzsébet. Az anyaggyűjtésben közreműködött: Móra László, Próder István, Perjámosi Sándor. Szakszerkesztő: Csízi Katalin. Sajtó alá rendezte, a jegyzeteket és a könyvtárjegyzéket összeállította: Gazda István. Bp. – Várpalota – Sopron, 2003. Magyar Tudománytörténeti Intézet, Magyar Vegyészeti Múzeum, Nyugat-Magyarországi Egyetem. 343 p.

Online: <http://mek.oszk.hu/05400/05440/index.phtml>

A kötetben közreadott tanulmányokra az egyes tételeknél utalunk.

Szathmáry kéziratban maradt kutatásai közül az alábbiak jelentek meg első kiadásban a 2003-as kötetben:

- A cementesek
- A timsógyártás honi történetéből
- A kósó magyar emlékei
- A szódagyártás magyarországi történetéből
- A sziksógyártás honi történetéből
- A tinta történetéből
- A grünspon egykori előállítói